

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Reseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

РАБОТНА ГРУПА НА ЕМСС

ДОКЛАД ОТНОСНО ЕТИЧНИ КОДЕКСИ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЪДЕБНИТЕ СЪВЕТИ

Юни 2023

Съфинансиран от Програма „Правосъдие“ на Европейския съюз

Съдържание

ПРЕАМБЮЛ	3
ПРИНЦИПИ И ПРАВИЛА ЗА ДЕЙНОСТ И ПОВЕДЕНИЕ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЪДЕБНИТЕ СЪВЕТИ.....	5
I. СЪЩЕСТВЕНИ ЦЕННОСТИ	5
1. Почтеност	5
2. Независимост	5
3. Безпристрастност	6
II. ИНСТРУМЕНТАЛНИ СТОЙНОСТИ	7
1. Компетентност.....	7
2. Сътрудничество	7
3. Уважение	8
4. Лоялност	8
5. Прозрачност	9
6. Задължение за съдържаност и дискретност	9
ИЗПЪЛНЕНИЕ	9

РАБОТНА ГРУПА НА ЕМСС

ДОКЛАД ОТНОСНО ЕТИЧНИ КОДЕКСИ ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЪДЕБНИТЕ СЪВЕТИ

В Сборника на ЕМСС за съдебните съвети, приет през октомври 2021 г., беше добавена следната препоръка: „ЕМСС препоръчва на съдебните съвети да разработят стандарти за професионално поведение и етично поведение за своите членове (както съдебни, така и несъдебни) по подобен начин, както беше направено за съдиите“. Поради това беше създадена работна група за разработване на документ, който може да се използва от съветите за изготвяне на кодекс за поведение, който да съдържа ценности, принципи, стандарти или добри практики за членовете, действащи в рамките на съветите на съдебната власт. В резултат на тази работа ЕМСС предлага следния модел на кодекс на поведение, който трябва да бъде адаптиран от всеки Съвет на съдебната власт към техните собствени особености.

ПРЕАМБЮЛ

Предвид голямото разнообразие от възможни участници в съдебното управление и различните системи за назначаване и управление на съдебни, несъдебни и членове по право на Съветите на съдебната власт в цяла Европа, кодексите за поведение на членовете на Съветите на съдебната власт следва да зачитат това разнообразие.

Като се има предвид, че някои съдебни съвети включват и прокурори, позоваванията в този текст на отделни съдии трябва да се разбират като направени за прокурорите в тези съвети.

Правилата, които вече съществуват за специфичната дейност на съдиите или други юристи, които биха могли да бъдат назначени за членове на Съвета на съдебната власт, не са достатъчни винаги за да ръководят винаги изпълнението на техните задължения. Независимо от съществуването на етични правила относно статута на съдиите и други юристи, длъжността и статута на член на Съвета на съдебната власт е различен. Членовете на съдебния съвет участват в институция с административни задачи. Следователно, тази дейност е различна от дейността, която трябва да извършват в съдилищата. Техните деонтологични задължения са специфични и тяхното съдържание е пряко свързано с естеството на техните задачи, правомощия и компетенции.

Етичният кодекс трябва ясно да **дефинира принципите на дейността и поведението**, които да следват членовете на съдебния съвет при изпълнение на техните законови функции. След като престанат да заемат поста си, членовете продължават да бъдат обвързани от задълженията си за почтеност, достойнство, лоялност и дискретност. Те трябва да изпълняват задълженията си по всяко време с най-висок стандарт на почтеност, както в обществото, така и в личния си живот.

Кодексът за поведение допълва разпоредбите на законите, указите и процедурните правила и трябва да съдържа насоки, добри практики и принципи за вземане на решения и да **информира обществеността за стандартите на поведение, които могат да се очакват от членовете на съдебния съвет.**

От членовете на съдебния съвет трябва да се очакват най-високи стандарти на поведение и отговорност. Етичните кодекси трябва да идентифицират морални и социални норми, които съставляват идеалното и практическо наследство, поверено на индивидуалната съвест на членовете на съвета, въпреки че зачитането на нормите зависи от вътрешното придържане на всеки от тях. Всички членове на съдебния съвет трябва да притежават морални и професионални качества, които им позволяват да защитават съдебната легитимност като цяло.

Един кодекс за поведение би **гарантирал в еднаква степен прилагането на етичните правила по отношение на всички членове на един и същ съвет на съдебната власт** – в резултат и на всички съвети, включително непрофесионални членове, които не са обект на никакви конкретни етични правила в контекста на техните функции, упражнявани (в и) извън съвета.

Един кодекс за поведение би бил **основа за консултации и самоанализ** относно задълженията на членовете на съдебните съвети, като се вземат предвид основните ценности, които трябва да ръководят дейността им.

Кодексът за поведение засилва идеята за **отчетност** на Съвета като цяло и членовете на съдебните съвети и подчертава тяхната ангажираност към гражданите, на които служат.

Ето защо, правилата за деонтологично поведение са важен фактор за изграждане и насърчаване на **общественото доверие в съдебната система** и трябва да допринесат за повишаване на общественото доверие в тази институция и за повишаване на нейния авторитет. Импиджът на съвета и на съдебната власт ще се подобри. Други цели на кодексите за поведение са защита на правата на човека, спазване на върховенството на закона и предотвратяване и ограничаване на корупцията в съдебната система.

Правилата за деонтологично поведение **надхвърлят законовите задължения**, с които са обвързани членовете на съдебните съвети.

ПРИНЦИПИ И ПРАВИЛА ЗА ДЕЙНОСТ И ПОВЕДЕНИЕ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЪДЕБНИТЕ СЪВЕТИ

I. СЪЩЕСТВЕНИ ЦЕННОСТИ

1. Почтеност

1. Принципът за почтеност изисква членовете на съдебните съвети да поддържат честност, справедливост и най-висок стандарт на лично и професионално поведение.
2. Членовете на съдебните съвети изпълняват ролята си във висш интерес на съдебната власт и обществото.
3. Придържането към тази ценност е от съществено значение за поддържане на общественото доверие в независимостта и безпристрастността на члена на съдебния съвет, както и в институцията.
4. Интегритетът включва задължението за почтеност и задължението за достойнство и чест.
5. Задължението за честност предполага, че членовете на съдебните съвети следва да се въздържат от всякакво нетактично или неподходящо поведение (било то в официална или в неофициална професионална комуникация), а не само от поведение, което противоречи на закона.
6. Членовете на съдебните съвети следва да гарантират, че тяхното поведение е в съответствие с принципите на разумност и справедлив баланс, като имат загриженост за необходимостта да бъдат точно информирани. Те не трябва да проявяват поведение, което поставя под съмнение тяхната почтеност и тяхното поведение извън професията не трябва да уронва достойнството на тяхната позиция.
7. Членовете на съдебните съвети не могат да използват положението си, за да извличат облаги за себе си по време на мандата си или след приключването му. Те се отказват от всякакви морални или материални предимства за себе си или за близките си (семейство, приятели, някои колеги и др.) докато изпълняват функциите си. При изпълняване на своя мандат членовете на съдебните съвети не могат да се намесват или да допускат намеса в полза на което и да е лице.
8. Задължението за достойнство и чест изисква членовете на съдебния съвет с професионалната си дейност и личното си поведение да не застрашават обществения имидж на съвета и на съдебната власт.

2. Независимост

1. Членовете на съдебните съвети изпълняват задълженията си напълно независимо и се подчиняват единствено на закона.
2. Те трябва да са свободни от обстоятелства или влияния, които компрометират или могат да се разглеждат като компрометиращи изпълнението на тези задължения, така че да може да им се има доверие, че ще ги изпълняват без никаква намеса. За тази цел, членовете трябва да поддържат независимост от каквото и да е вътрешно или външно влияние и нито да търсят, нито да приемат инструкции от което и да е лице, институция, органи или образувания.
3. Членовете на съдебните съвети трябва да останат независими един от друг. Председателят на съвета или друго лице, което ефективно оглавява институцията следва да осъществява ефективно управление.
4. Членовете на съдебните съвети трябва да останат независими от всякакви възможни групи за натиск, както извън, така и вътре в съдебната власт. Тези групи включват, но не само икономически или политически сили, медии, обществено мнение и професионални организации.
5. Когато критиките/атаките са насочени към самия съвет или неговите членове, препоръчително е да има балансиран подход, с обективно представяне на позицията на Съвета или, когато е уместно, на неговите членове.

3. Безпристрастност

1. Безпристрастността и проявлението на безпристрастност са важни при упражняване на правомощията и задълженията на членовете на съдебния съвет.
2. Безпристрастността се проявява в целия процес на вземане на решения, в съдържанието на решенията, взети от съдебните съвети, и в начина, по който тези решения се довеждат до знанието на обществеността.
3. Член на съдебния съвет трябва да изпълнява задълженията си без облаги, пристрастия или предразсъдъци и следователно трябва да е наясно със собствените си възможни предразсъдъци.
4. Членовете следва да се оттеглят от участие във всяка процедура, в която не са в състояние да решат въпроса безпристрастно или, в която може да изглежда за разумния наблюдател, че не са в състояние да решат въпроса безпристрастно.
5. Членовете на съветите на съдебната власт не трябва да действат или да се изразяват, чрез каквото и да е средство, по начин, който засяга неблагоприятно общественото възприятие за тяхната безпристрастност.
6. Членовете на съдебните съвети следва да избягват всяка ситуация, която може да породви конфликт на интереси или, която обективно може да се възприеме като такава. Конфликт на интереси възниква, когато личен интерес може да повлияе на безпристрастното изпълнение на задълженията на член. Личните интереси

включват, но не се ограничават до всяка потенциална полза или предимство за самите членове, техните съпрузи, партньори или членове на семейството.

7. Членовете не следва да участват в разглеждане на дело, в което може да имат интерес, което може да породи конфликт на интереси. Ако трябва да разгледат такова дело, те следва да проследят съдебното производство, за да изключат всякакво участие в обсъждането или решаването на делото.

8. Роднини или лица, свързани по сватовство до четвърта степен не могат да бъдат членове на Съдебния съвет по едно и също време.

II. ИНСТРУМЕНТАЛНИ ЦЕННОСТИ

1. Компетентност

1. За да изпълняват своите задължения по компетентен, независим и безпристрастен начин, членовете на съдебните съвети придобиват, поддържат и развиват знания и умения, свързани с тези задължения.

2. Членовете на съдебния съвет са част от работеща общност. В това си качество те трябва да имат желание да работят в екип с колеги и служители.

3. Членовете на съдебните съвети се нуждаят от умения за публична комуникация, медиация и оценка, в съответствие с компетенциите и задълженията на техния съдебен съвет. Ако е необходимо, те трябва да преминават специализирано обучение за развиване на меки умения, включително тези, свързани с индивидуалното и институционалното използване на социалните медии.

4. Членовете на съдебните съвети трябва да притежават и да развият стратегическо мислене и умения за макро подход по темите, свързани със съдебната система.

5. Членовете на съдебните съвети следва да действат в съответствие със съществуващите правила и със стандартите за подходящо поведение.

2. Сътрудничество

1. Членовете на съдебните съвети са част от институция, която осигурява и гарантира независимостта на съдебната власт в рамките на законите. Те трябва да работят, като имат предвид интереса на всеки съдия, на съдебната власт и в крайна сметка на обществото. За тази цел те са длъжни да си сътрудничат, за да вземат най-добрите решения в интерес на тези заинтересовани страни, а не в свой личен интерес.

2. В границите, позволени от законовата разпоредба относно дейността и функционирането на Съвета на съдебната власт, всеки член на съдебния съвет

трябва да бъде ценен еднакво и да му се възлагат конкретни задачи съобразно неговите лични и професионални качества.

3. Председателят на съвета има ключова роля в изграждането и поддържането на доверие и сътрудничество между членовете и гарантира, че всеки член има равен достъп до информация и вземане на решения.

4. Препоръчват се външни дейности, за да се насърчат членовете да се опознаят извън работната им среда и да се изгради и увеличи доверието между тях.

3. Уважение

1. Членовете на съдебните съвети трябва да комуникират с необходимото внимание и да се отнасят по уважителен начин помежду си, както при официални, така и при неофициални обстоятелства, пряко или непряко.

2. Същият принцип се прилага в отношенията с членовете на административния персонал (където има такъв), като се има предвид тяхната автономна сфера на задължения и компетентност.

3. Членовете се ползват от услугите на длъжностни лица и други служители на институцията, по-специално на тези, които са назначени в техните комисии, по уважителен начин.

4. Членовете на съдебните съвети трябва да се стремят ценностите уважение и способност за изслушване да се споделят и зачитат от всички.

5. Дейността на съдебния съвет изисква висока способност за изслушване и приемане на разнообразие от мнения.

4. Лоялност

1. Членовете на съветите на съдебната власт следва да спазват задължението си за лоялност към съдебната власт и да бъдат ангажирани да защитават съдебната независимост.

2. Членовете следва да се посветят на изпълнението на своя мандат. Те трябва да осигурят постоянно присъствие на пленарните заседания и на комисиите, към които принадлежат.

3. Членовете управляват материалните ресурси на институцията по отговорен начин.

4. Членовете следва да се въздържат от изказвания извън институцията, които могат сериозно да накърнят нейната репутация. В случай на мнения на малцинството или особени мнения, те трябва да бъдат изразени публично и

непублично като бъдат документирани и по уважителен начин, предвид лоялността към съдебната власт.

5. Когато демокрацията, основните свободи или върховенството на закона са в опасност, членовете на съдебните съвети трябва да изразят позиция.

5. Прозрачност

1. Тъй като прозрачността е важен фактор за повишаване на обществената информираност и подобряване на ефекта от резултатите от работата на съдебните съвети, членовете следва да действат по прозрачен начин, като обосновават всяко решение, което вземат.

2. Когато изразяват лично, а не институционално мнение, е задължително да уточнят този факт, като обяснят причините за мнението на малцинството или на такова, различно от това на институцията, която представляват. Вземането под внимание на обратната връзка на колегите (в рамките на съдебната система, медиите, общественото и съвета) е много важно.

3. Членовете на съветите на съдебната власт трябва да докладват дейността си извън съвета, свързана с изпълнението на задълженията им като членове на съвета.

6. Задължение за сдържаност и дискретност

1. Членовете на съдебните съвети следва да спазват поверителния характер на работата си, когато това се изисква от закона. Те не трябва да разкриват информация за личния живот или защитени лични данни на лицата, с които влизат в контакт по време на работата си, или които биха могли да накърнят техните защитени от закона интереси или тяхната репутация. Те не могат да злоупотребяват с информацията, която са научили при изпълнение на задълженията им.

2. Задължението за сдържаност и дискретност продължава разумен период от време след прекратяване на мандата.

ПРИЛАГАНЕ

1. Етичният кодекс за членовете на съдебните съвети власт трябва да се основава на самоанализ и консултации. Спазването на етичните норми се основава на вътрешно придържане.

2. Етичните проблеми и дилеми следва да се идентифицират своевременно и консултациите, когато е необходимо, се използват като ценен инструмент.

3. Кодексите за поведение на членовете на съветите на съдебната власт трябва да включват създаването на комисия по етика, към която членовете да могат да се обръщат за съвет по етични въпроси. В страните, където вече съществуват комисии по съдебна етика, е препоръчително да се проучи дали те трябва да разширят своите компетенции към членовете на Съвета на съдебната власт.
4. Препоръчва се обмен на добри практики на такива комисии между съветите на съдебната власт.